ALEJO CARPENTIER: ARGOT IN LITERARY TRANSLATION

Ioana Ilisei
PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

*Abstract***:** *It can be said that the future of Spanish language is based on Latin America, where 90% of the speakers live: there are eighteen countries with Spanish as an official language. Spanish is ranked second in the world by number of speakers. Spanish language in America evolved differently, being influenced by various factors: the indigenous languages of the Maya, Inca and Aztec empires; the diversity of colonizers coming from Europe, African slaves etc.*
Alejo Carpentier is one of Latin America's most important writers, who introduced and defined the concept of magical realism*. Through his works we become acquainted with people, but also with the various problems of the continent of Latin America, left after the collapse of the Spanish Colonial Empire. Through the way of speaking of his characters, Carpentier makes the world known at all levels: aristocrats, upstarts, ordinary people, intellectuals etc. The use of slang, jargon, colloquial, informal, familiar language helps to outline the description of the author's characters and universe. The licentious language will be analyzed from a translating perspective, following the translation methods applied and the way in which the same register could be maintained in Romanian language.*

*Keywords***:***Alejo Carpentier, Latin American literature, argot, Hispanic language, translation*

Lucrarea de față își propune să analizeze agoul, jargonul, limbajul licențios din opere literare latinoamericane și traducerea lor în limba română. Numărul redus de traduceri ale operelor hispanice în limba română a făcut dificilă identificarea unui autor, a unei opere. De altfel, nu multe sunt operele care să conțină elemente de argou, limbaj colocvial, jargon, limbaj informal. Pentru a studia zona insuală a țărilor vorbitoare de spaniolă, am ales ca opere reprezentative *El recurso del método* („Recursul la metodă")[1] și *La consagración de la primavera* („Ritualul primăverii")[2], două dintre romanele cubanezului Alejo Carpentier.

Conform certcetărilor făcute, explorarea registrelor informal, colocvial, argou etc. nu s-a realizat pe texte literare sau din perspectivă traductologică. Acest lucru m-a determinat să aleg această temă, urmându-mi și vechea pasiune pentru limba spaniolă și m-am axat pe lumea hispanică și tot ceea ce presupune cultura și civilizația hispanică. Atunci când vorbim despre America Latină, se face referire la țările care au ca limbă oficială limba spaniolă. Pe teritoriul Americii Centrale și de Sud rezidă 90% dintre hispanici în cele optsprezece țări care au ca limbă oficială spaniola: Mexic, Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua, Costa Rica, Panamá, Cuba, Republica Dominicană, Venezuela, Columbia, Ecuador, Perú, Chile, Bolivia, Paraguay, Argentina și Republica Orientală Uruguay. La fel cum și în fosta colonie brianică din America de Nord s-a dezvoltat o limbă engleză diferită la toate nivelele, deși în mică masură, așa cum s-a intâmplat și cu limba spaniolă din America Latină. Fără îndoială, „variația dialectală este cel mai bine reflectată de lexic, unul dintre aspectele lingvistice care reprezintă ansamblul cuvintelor unei limbi. Astfel că, pentru ilustrarea originalității limbii spaniole din America, înțeleasă ca modalitate diferită de cea peninsulară, primele studii au avut în vedere vocabularul. Conform studiilor dialectale, în constituirea lexicului hispano-american se acceptă trei componente importante: lexicul patrimonial (care este adaptat la noile realități și constituie sursa creațiilor), lexicul autohton (care a fost adoptat de limbile indigene generale și particulare), lexicul african (prezent de la aducerea sclavilor pe coasta Caraibilor din anumite zone)". Chiar dacă toate regiunile peninsulare, inclusiv Insulele Canare, au contribuit la formarea lexicului din America

[1]Alejo, Carpentier, El recurso del método, ABC, Barcelona, 2004; Alejo, Carpentier, Recursul la metodă, traducere, prefață, tabel cronologic și note de Dan Munteanu, volumul I și II, Editura Minerva, București, 1988 [în continuare se va cita Recursul].
[2]Alejo, Carpentier, La consagración de la primavera, cuarta edición, Siglo Veintiuno de España Editores, Madrid, 1979; Alejo, Carpentier, Ritualul primăverii, traducere și note de Dan Munteanu, Editura Univers, București, 1986 [în continuare se va cita Ritualul].

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

hispanică, influența andaluză a fost decisivă. Tendințele dominante ale emigrației din diferite epoci, au fost neîntrerupte până în secolul al XX-lea, adunând oameni din toate părțile lumii. Astfel, lexicul patrimonial, autohton și african „alcătuiesc un bogat mozaic lexical de bază hispanică, în concordanță cu posibilitățile combinatorii și cu realitatea istorico-socială a fiecărui teritoriu. Sunt zone în care se observă componenta indigenă (zona andină, America Centrală sau Yucatán), zone unde lexicul african este evident (Caraibi) și zone în care patrimonialul asimilează celelalte influențe, precum țările din sud. În acest fel, lexicul evidențiază întregul proces de fuziuni etno-culturale pe care le oferă elementul catalizator al culturii hispano-americane, adică metisajul”[3].

Având în vedere spațiul restrâns, vom analiza cuvintele licențioase care au câte unsprezece sau mai multe repetiții. Interesul se concentrează asupra tehnicilor de traducere și a felului în care s-a menținut sensul din textul sursă și registrul, așa încât să fie redat cât mai fidel mesajul în limba țintă. Chiar dacă explicația cuvintelor este redată în limba română (trad.n.), la sfârșitul lucrării se poate consulta glosarul cu definițiile din limba spaniolă din toate sursele utilizate.

Alejo Carpentier s-a născut în 1904 la Havana, Cuba, pe 26 decembrie, de ziua sfântului al cărui nume îl va avea protagonistul romanului *El siglo de las luces* (*Secolul luminilor*): Esteban (Ștefan). Copilăria lui Carpentier se desfășoară în Cotorro (Havana). El își începe studiile la Candler College și la liceul Mimó, dar le întrerupe prin călătoria în Franța din 1912. În acest timp, vine în contact cu literatura franceză, și este tras de clasicii francezi, precum Honoré de Balzac, Émile Zola sau Gustave Flaubert. Apoi, în 1917, intră la Instituto de Segunda Enseñanza (Institutul de învățământ secundar) din Havana. Deși familia sa se mută la Loma de Tierra în anul 1920, Alejo Carpentier se întoarce în Havana pentru a-și începe studiile de arhitectură, abandonate, în anul 1921[4]. Carpentier este unul dintre fondatorii revistei „Revista de Avance” (1927) și publică în ea poemul *Liturgia*. Acuzat de practicarea comunismului, ajunge să fie întemnițat în 1927, din cauză că a semnat „Manifiesto Minorista”[5]. În cele șapte luni petrecute în închisoare, scrie prima versiune a romanului afro-cubanez *Écue-Yamba-Ó* (publicat în 1933 la Madrid). Cu ajutorul poetului suprarealist francez Robert Desnos, fuge în Franța și colaborează cu revistele avangardiste. Deși este fascinat de suprarealism, tânărul scriitor era în căutarea propriului drum, citind astfel tot ce se putea găsi despre America. În acest sens, scrie un eseu în limba franceză despre *Punctele cardinale ale romanului în America Latină*. În decada anilor 1930, apar în revista „Carteles” articolele sale în care descrie experiența din timpul Războiului Civil Spaniol (1936–1939). În urma călătoriei întreprinse în Haiti, alături de Lilia și de actorul francez Louis Jouvet, percepe ceea ce avea să numească *real-marvilloso* (realul fantastic/miraculos) al lumii latinoamericane. Prin realul fantastic Carpentier respinge miraculosul provenit din oniric, mai ales având în vedere „cultura sa universală sau mozaicul etno-cultural al propriilor origini”. Nu mai este vorba despre acea lume magică care „a marcat întreaga epocă a literaturii avangardiste europene și care, mai reapare pe diferite latitudini ale culturii, ci despre o infra-lume imaginară care se clădește cu

[3]María Vaquero de Ramírez, El español de América I. Pronunciación, Arco Libros, segunda edición, Madrid, 1998, pp. 39–42; Marius Sala, Dan Munteanu, Valeria Neagu, Tudora Șandru-Olteanu, El español de América, tomo I: Léxico, parte segunda, Publicaciones del Instituto Caro y Cuervo LXI, Bogotá, 1982, pp. 9–10; Germán de Granada, El español en tres mundos. Retenciones y contactos lingüísticos en América y África, Secretariado de publicaciones Universidad de Valladolid, Valladolid, 1991, pp. 173–175; Juan C. Zamora Munné, Jorge M. Guitart, Dialectología hispanoamericana. Teoría, descripción, historia, segunda edición revisada, Ediciones del Colegio de España, Salamanca, 1988, pp. 145–147.

[4]Patrick Collard, Cómo leer a Alejo Carpentier, Ediciones Jucar, Madrid/Gijón, 1991, pp. 11–12; DLC, p. 183a; Arno Giovannini, Entre culturas: Los pasos perdidos de Alejo Carpentier, Peter Lang, Bern, Berlin, Frankfurt am Main, New York, Paris, Wien, 1991, pp. 193–195.

[5]http://www.cubaliteraria.cu/monografia/grupo_minorista/declaracion.html, consultat la 31 august 2016; Eugenio, Suárez-Galbán Guerra, Manuel de la Cruz González, artista costarricense exiliado en La Habana, en Araceli Tinajero (editora), Exilio y cosmopolitismo en el arte y la literatura hispánica, Editorial Verbum, México, D.F., 2012, pp. 131–133. Nucleul de oameni care au creat Grupo Minorista a devenit un grup de stânga în reuniunile căruia se lupta împotriva falșilor patrioți, cenzurii asupra ascunderii problemelor cubaneze, împotriva supunerii guvernului în fața pretențiilor străine, falsificării votului, etc. Manifestul prevedea printre altele revizuirea valorilor false, introducerea în Cuba a noilor doctrine, teorii și practici artistice și științifice, reforma învățământului public și a sistemelor corupte care se opun evoluției catedrelor, precum și autonomia universitară; independența economică a Cubei și lupta împotriva imperialismului american (trad.n.).

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

tehnici de prestidigitaţie specifice suprarealismului, o lume clădită pe coduri prestabilite". În 1974 apar romanele *El recurso del método* (*Recusul la metodă*) şi *Concierto barroco* (*Concert baroc*). În *Concierto barroco* autorul îşi expune viziunea asupra amestecului de culturi din America Latină. În 1976, vizitează România la invitaţia Uniunii Scriitorilor şi ţine conferinţe despre literatura americană şi conceptul de *real-maravilloso*, iar în 1977 apare traducerea în limba română a romanului *El recurso del método*. Anul următor, apar romanele *La consagración de la primavera* (*Ritualul primăverii* apărut în traducere românească în anul 1986) şi *El harpa y la sombra* (*Harpa şi umbra*, traducere apărută în 1988). La 24 aprilie 1980, se stinge din viaţă, la Paris[6].

În *Recursul la metodă* autorul portretizează prin personajul Primului Magistrat tipologia dictatorului din America hispanică, epocă care a marcat istoria ţărilor vorbitoare de limbă spaniolă. După obţinerea independenţei, de la sfârşitul secolului al XIX-lea până în zilele noastre, tările de pe continentul central şi sud american, au întâmpinat diverse probleme politice şi socio-economice în drumul consolidării lor ca state. Primul Magistrat, personajul-narator, se vrea a fi un intelectual, etalându-şi cu orice ocazie discursul pompos la care poporul rămâne surd, dar şi mut în acelaşi timp: puterea nu îl ascultă şi nici nu vrea să îl asculte. Astfel, Carpentier surprinde într-o manieră aparte metafora surzilor într-o lume a muţilor. În unele cazuri fiind vorba şi despre zonele bilingve în care populaţia vorbitoare de *quechua* (Pe), *náhuatl* (Mx), *guaraní* sau *aymará* (Bo) nu ştie limba spaniolă, făcând dificilă comunicarea.

În cel de-al doilea roman, Alejo Carpentier ne pune în faţa unui intelectual cubanez care ajunge să susţină *ideea*, care l-a dus pe câmpurile de luptă din Spania din timpul Războiului Civil din perioada 1936–1939. Lupta împotriva comunismului era încă la început în perioada interbelică, acutizându-se abia după terminarea celui de-al Doilea Război Mondial. Aceeaşi *idee*, l-a făcut pe intelectualul francez să-şi urmeze camarazii din Brigăzile din Spania în luptă, părăsindu-şi iubita (Vera) pe ascuns. Personajul care urmăreşte altă *idee* este rusoaica Vera, de profesie balerină, şi anume fuga de tot ceea ce înseamnă revoluţie sau război, încă din copilărie când a rămas marcată de revoluţia rusă, pe când ea era doar o copilă.

Toate personajele din acest roman sunt unite prin artă: Enrique vrea să devină arhitect, dar îi place şi arta plastică şi literatura; Vera fiind balerină, devine profesoară şi coregrafă; Calixto şi Mirta sunt dansatori la şcoala de balet Verei; Jean-Claude este un filolog, căruia îi place literatura; Gaspar cântă la vioară etc.

Familia lui Enrique şi clasa socială înaltă din Cuba fac obiectul criticii, pentru că se pretind a fi altceva decât ceea ce sunt, adică falşi intelectuali. Având în vedere acest context, totuşi limbajul licenţios şi argoul îşi fac simţită prezenţa, deoarece orice om într-un cadru intim foloseşte un limbaj informal sau colocvial. De altfel, Enrique şi Gaspar au fost pe front, unde fără doar şi poate au făcut uz şi abuz de limbajul licenţios.

În romanul *Recursul la metodă* („El recurso del método") am identificat şase cuvinte care au unsprezece sau mai multe apariţii pe parcursul textului:

- de 11 ori se repetă vulgarismul *coño* şi argotismul *hijo de puta*

Coño (*~s (de la Infanta)*; *¡ ~ de madre!*; *¡ ~ de madre!*; *¡ ~ de madre!*; *¡ ~ de madre!*; *quién ~ les ha dicho*; *Y, ~;Y esa policía nuestra, ~, entrenada*; *¿por qué no me habla, ~?*; *no nos importa un ~;~;se les importa un ~ nuestra política*; *¡Pero pronto, ~, pronto!*; *¿Ya tronaron al ~ de madre?*; *¡si bemol, ~!*; *¿qué ~ es esto?*)– dumnezeii; Dumnezeii mă-sii!; Dumnezeii mă-sii!; Mama mă-sii!; Dumnezeii mă-sii!; cine mă-sa le-o fi spus; Şi ce mă-sa!; Şi poliţia asta a noastră, instruită, în mă-sa; de ce mă-sa nu-mi vorbeşte; ne doare în cot; ce dracu'; îi doare undeva de politica noastră; Şi repede, maica mă-sii, repede!;L-au curăţat pe împuţitul ăla în mă-sa?; si bemol, ce naiba!; ce mă-sa-s toate astea?

[6] Patrick Collard, op. cit., pp. 12–14; Recursul, pp. XLVII–LIV; DLC, pp. 183b–184; Alexis Márquez Rodríguez, La obra narrativa de Alejo Carpentier, Ediciones de la Biblioteca, Universidad Central de Venezuela, 1970, p. 52; Arno Giovannini, op. cit., pp. 195–200.

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

Arhipelag XXI Press, Târgu-Mureş

Substantivul argotic *coño* se referă la „vulva şi vaginul organului genital feminin". Atunci când este folosit ca interjectie exprimă diverse stări de spirit, mai ales cele de mirare şi enervare sau frustrare (limbaj informal). În limba spaniolă din America este un vulgarism şi se foloseşte cu sensul primar de „individ, bărbat" (Ve), sau ca locuţiune substantivală – *coño de su madre* (Ve, vulgarism cu intenţie peiorativă: persoană cu intenţii rele, mediocră); locuţiune interjecţională – *¡coño de su madre!* – care exprimă dispreţ faţă de persoana căreia îi este adresată sau uşurare în momentele de furie sau durere (Ve); locuţiune adjectivală – *del coño de su madre* ce face trimitere la „ceva important, de anvergură" (Cu; limbaj popular)[7]. Venezuelismul *¡coño de (su) madre!* este utilizat de 5 ori (apariţia 2, 3, 4, 5, 14) şi a fost tradus prin schimb de simbol, adaptare culturală şi transpoziţie cu imprecaţiile peiorative „Dumnezeii mă-sii" (de trei ori: 2, 3, 5), „Mama mă-sii" (o dată în a patra apariţie) şi „în mă-sa" (la ultima apariţie). La interjecţia *¡coño!* s-au aplicat tehnici precum transpoziţia, parafrazarea, schimbarea simbolului şi filtrarea culturală. În traducere s-au utilizat formulările peiorative şi disprețuitoare care exprimă stări de mirare, frustrare şi enervare, imprecaţii sau blesteme: „Dumnezeii (o dată la prima înregistrare) / Maica mă-sii (o dată, 13), ce/cine/în/de ce mă-sa (aparițiile 6, 7, 8, 9, 16), ce naiba / ce dracu'(l)" (formule exclamative de dispreţ). Prin aplicarea modulării prin schimbarea simbolului s-au utilizat expresiile din limbajul popular şi familiar „a durea în cot" şi „a durea undeva" (eufemism) cu sensul de „a nu-i păsa". Se puteau utiliza şi „fir-ar să fie", „fir-ar al dracu'(lui să fie)" sau chiar vulgarismul „pizda mă-sii" care reflectă cel mai bine sensul cuvântului spaniol[8].

Hijo, -a(*¡~ de puta!*;*¡~ de puta!*; *(cabrones e) ~s de puta*; *Los cabrones e ~s de puta habían recibido el concurso de otros cabrones e ~s de puta*; *¡ ~ de puta!*; *¡~s de puta! ¡~s de puta!*; *¡~ de puta!*; *esos ~s de puta*; *trayendo sus ladrones e ~s de puta*)– Paştele şi…!; Mama lui…!; feciori de tîrfe;Ticăloşii de pui de cățea primiseră ajutor din partea altor feciori de tîrfe, în ultimele săptămâni; Dumnezeii cui l-a făcut!; Mama mamelor lor! …Cu cine i-a făcut!; Mama lui de…!; puii ăştia de cățea; aducînd la putere tîlhari şi pui de curvă

Argotismul *hijo(s) de puta* este obscen şi se referă la persoane rele, ticăloase, mizerabile, echivalentă fiind în limba spaniolă din America cu vulgarismul *hijo de mil putas / hijo de la gran siete / hijo de mil / hijo de una gran siete*. Prin traducere literală, parafrazare, transpoziţie şi schimbarea simbolului, s-a utilizat epitetul depreciativ dat unei femei depravate „cățea" în sintagma peiorativă „fiu (pui) de cățea / curvă". În expresia spaniolă *hijo de perra,* substantivul *perra* (cățea) are intenţie peiorativă în referirea la o „femeie depravată" sau la o „persoană disprețuitoare", în limbajul colocvial. S-au utilizat şi expresiile depreciative şi vulgare „Paştele / Mama lui / Dumnezeii cui l-a făcut"etc., ce pot fi înlocuite şi cu adjectivele peiorative „ticălos",„nenorocit", sau exclamaţiile peiorative „Paştele mă-tii / (a da în) Pizda mă-tii (-sii)" folosite în limbajul colocvial, chiar şi în locul traducerii literale „fiu (pui) de târfă (cățea)" aşa cum s-a realizat în a treia, a patra şi a cincea apariţie[9].

♦ de 13 ori apare argotismul *mierda*

Mierda (*ese General de ~*;*esos montañeses de ~*; *esos gringos de ~*; *esos estudiantes de ~*; *Metidos en la ~ hasta aquí*; *los luteranos de ~*; *¡Todos los gringos de la tripulación se fueron a la ~!*; *esos detectives de ~*; *Puede irse a la ~*; *con sus marines de ~*; *¡No metas más ~s en la maleta!*; *descolgar estas ~s*; *esas ~s en las paredes*) –Generalul ăsta de rahat; căcăcioşii ăştia de munteni; rahaţilor de americani; studenţii ăştia căcăcioşi; Băgaţi în rahat pînă aici; scîrboşii de luterani; Toţi yankeii din echipaj s-au dus în mă-sa!; detectivii ăştia căcăcioşi; Poa' să se ducă-n mă-sa; cu rahaţii ei de *mariner*-i; Nu mai pune căcaturi în valiză; să se dea jos toate aiurerile astea; pocăriile astea pe pereţi

Substantivul feminin argotic *mierda* (căcat, rahat – limbaj familiar, murdărie – eufemism) este obscen şi înseamnă „excremente, mizerie, scârnăvie", „situaţie respingătoare", „lucru de proastă

[7] DRAE, DAMER, consultat la 21 septembrie 2017; DALI, p. 118b coño; DSR, p. 249b.
[8] DEX 2009, p. 242b cot, 329b drac, 390b–391a fi, 688b naiba; DLR 1939, p. 789b mă-sa; MDA 2003, p. 1076b pizdă.
[9] DRAE pentru hijo şi perra, DAMER prentru hijo, consultate la 14 septembrie 2017; DALI, p. 206a hijo; DAELP, p. 81a hijo; GDEA, p. 1594c perra; DSR, p. 479b; MDA, p. 771b dumnezeu; DALR 2007, p. 59a cățea, 298 prostituată; DEX 2009, p. 887b prostituată, 1124b ticălos; MDA 2003, p. 1076b pizdă; DSLR, p. 784 nenorocit.

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

Arhipelag XXI Press, Târgu-Mureş

calitate sau prost făcut", „persoană mizerabilă sau vrednică de dispreț" (masculin și feminin). Folosit ca interjecție, acesta exprimă indignare sau contrarietate (*irse a la mierda, ¡mierda!* – a da dracului / Pe dracu'!). În limba spaniolă din America se folosește și locuțiunea interjecțională *¡por la mierda!* pentru a exprima surpriza sau admirația, surpriza neplăcută (Bo, Ch; limbaj cultural și popular), având ca prim sens „lucru reprobabil și josnic" (vulgarism: *hijeputada*, Ni). În majoritatea cazurilor s-a folosit traducerea literală prin termenii vulgari și peiorativi „căcat(uri) / rahat"(lucru de nimic, fără importanță; „excrement" în limbaj familiar), „căcăcioși", „scârboși"și substantivul „porcărie" (lucru prost făcut; familiar: murdărie, faptă sau vorbă indecentă, grosolană) folosit cu sens figurat de „indecent, mizer". Dar s-a aplicat și transpoziția și schimbarea simbolului în folosirea imprecației „să se ducă-n mă-sa" prin alăturarea verbului *a duce* și a termenului popular *mă-sa*. În loc de „aiureli" se putea folosi adjectivul depreciativ „mizeriile" cu sensul de „neplăceri, lucruri urâte"[10].

- de 19 ori apare *carajo* ca interjecție sau în expresii

Carajo (*~s (de la Infanta)*; *¡Qué ~!*; *¡Cómo si eso me importara un ~!*; *¡ ~, ahora me doy cuenta!*; *¡No, ~, no!*; *¡Ah, ~, esto es otra cosa!*; *¡ ~!*; *no sirve para un ~*;*su palabra no vale un ~*;*¡Vete al ~!*; *¡café, ~, café!*; *que te vayas al ~*;*Pero, ~*;*No pierdas más tiempo, ~*;*¡El dinero, ~!*; *¡Gracias a Dios, ~!*; *en casa del ~*;*¡~! ¡podías haberme consultado!*; *¡Al ~…!*)– mamele (Infantei); Ce dracu'!; Mă doare exact în c… de ăștia!; pe dracu', acum îmi dau seama!; Nu, pe toți dracii, nu!; Eh, drăcie, asta e altceva; Dumnezeii!; e un căcat; cuvîntul lui nu face nici cât o ceapă degerată; Du-te dracului!; cafea, ce dracu', aduceți-mi cafea!; să te duci la dracu'; Dar ce dracu'; Nu mai pierde timpul, ce mă-sa; Paralele, mama mă-sii!; Drace, slavă Domnului!; în casa dracului; Ce dracu'! puteai să mă întrebi și pe mine!; La dracu'…!

Cu sens primar de „penis" în DRAE (vulgar, argou sexual), apoi de „loc îndepărtat" (Mx, Co; limbaj popular). Substantivul are și sensul de „persoană mizerabilă, ticăloasă, rea" (Bo, Ch; limbaj popular și cult), „persoană oarecare" (Ho, RD; peiorativ) sau „persoană incapabilă, proastă" (Ho, ES, Ni; peiorativ). Atunci când substantivul este utilizat ca interjecție (*¡(qué) carajo!*) reflectă surpriza, enervarea, stupiditatea întrebării sau afirmației interlocutorului și este osbcen, vulgar (limbaj informal). Interjecția peiorativă din limbajul informal, *al carajo*, care apare o singură dată (ultima înregistrare), exprimă respingerea față de ceva sau cineva, dezgustul. Locuțiunea adverbială *(importar) un carajo* a fost utilizată de trei ori (apatiția 3, 8, 9) și înseamnă „nimic" sau „nesemnificativ" (me importa un carajo / no vale un carajo), iar interjecțional se folosește pentru a exprima negația sau respingerea. În traducerea acesteia s-a aplicat schimbarea simbolului, adaptarea culturală și parafrazarea și s-au folosit expresiile „nu face nici cât o ceapă degerată" (nu valorează nimic), „e un căcat" și „mă doare în c... de ăștia", pentru care porpunem utilizarea substantivului „cur" în a treia apariție pentru a reda sensul mesajului. Pentru expresia „e un căcat" s-a aplicat vulgarismul „căcat" cu sensul de „fleac, nimic". Locuțiunea verbală peiorativă *irse algo al carajo* (a se duce dracului / la dracu'; limbaj informal), care apare de două ori (10, 12), înseamnă „a se strica" sau „a avea un sfârșit urât" (în text este adresată unei persoane – să te duci dracului). În cazul acesteia s-au aplicat tehnica traducerii literale și adaptării culturale prin folosirea imprecațiilor „du-te dracului!" și „să te duci dracului" (imprecație ce exprimă enervarea și înseamnă „a-și vedea de treaba sa"). Locuțiunea *a (en) casa del carajo*, care apare o singură dată în antepenultima înregistrare, este un cubanism și înseamnă „foarte departe". Această expresie a fost tradusă literal cu sintagma „în casa dracului", pentru care indicăm folosirea expresiei populare *la mama dracului*. Traducerea interjecției care are 12 apariții din 18 (1, 2, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 14, 15, 16, 18) s-a realizat prin filtrare culturală și echivalență cu imprecații vulgare de intenție peiorativă și care exprimă contrarietate și enervare „ce dracu'!" (de 4 ori), „pe dracu'!" (o dată), „pe toți dracii". Prin schimb de simbol și parafrazare, interjecția s-a tradus și cu „mama mă-sii", „ce mă-sa" (folosind termenul popular „mă-sa") și „drăcie" (faptă rea, blestemăție; argotism popular). La

[10] DRAE, DAMER, consultate la 14 septembrie 2017; DSR, p. 599a; DALR 2007, p. 56a căca, 56b căcat și căcăcios, 194a porcărie; DLRLC, p. 176a–177 duce; DOOM 2, p. 301 fi²; DEX 2009, p. 155b căca și căcăt, 662b mizerie, 850b porcărie, 910b rahat; MDA, p. 316b căcăcios.

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

prima înregistrare subtantivul „mama" se poate înlocui cu „dumnezeii". Pentru a evita repetiția se mai puteau aplica imprecațiile „la naiba", „fir-ar al dracului (să fie)", „mama dracului/naibii"[11].

♦ de 19 ori apare apelativul depreciativ *cabrón*

Cabrón, –a (~;*~es (e hijos de puta)*; *Los ~es e hijos de puta habían recibido el concurso de otros ~es e hijos de puta*; *este ~ verano*; *Estos ~es me van a dejar sin una locha*; *qué ~ era el suyo*; *¡Muérete, ~!*; *aquellos ~es de arriba*; *machete para los ~es*; *para los ~es de la oposición*; *Fa sostenido, ~*; *los ~es del interior*; *algunos ~es*; *el ~cillo ese*; *el ~cito ese era un traidor*; *No te quejes, ~*; *esta ~a vida*; *la tanda de ~es*)– încornoratul; ticăloșii; Ticăloșii de pui de cățea primiseră ajutor din partea altor feciori de tîrfe, în ultimele săptămâni (elipsă); scîrnăvia asta de vară; Măgarii ăștia or să mă lase fără o para; ce mai (haimana) și porc; Crapă, porcule!; împuțiții ăia de sus; *machete* pentru porci; pentru porcii din opoziție; Fa ținut, măgarule; măgarii ăștia din țară; cîțiva împuțiți; măgărușul ăsta; împuțitul ăla e un trădător; Nu te plînge, măgar bătrîn; viața asta împuțită; la banda de rahați

Substantivul *cabrón* se referă la „omul care obține beneficii din prostituția femeilor" (Ve, Ec, Ch, Bo; peiorativ, limbaj popular și cult); la „cel care este experimentat și viclean" (Cu; limbaj popular); la „o persoană cu un caracter urât" (Mx, Ho, ES, Ar, Ur; peiorativ), sau „care este enervantă, supărătoare și insuportabilă" (ES, Cu; ca adjectiv în limbaj popular și cult, cu intenție vulgară). Cuvânt obscen, indecent care, atunci când se referă la o persoană, animal sau lucru, desemnează ceva „supărător, care joacă feste, face răutăți, provoacă prejudicii" (Mx, Gu, Ho, ES, Ni, Pa, PR; doar pentru lucruri, vulgarism), sau se referă la „un om care este înșelat de nevastă". În limba spaniolă peninsulară se utilizează ca adjectiv vulgar în limbajul colocvial și denumește „persoana care joacă feste sau este enervantă, bărbatul care este înșelat"[12]. A fost tradus prin parafrazare, transpoziție, adaptare culturală, modularea prin schimbarea simbolului și traducere literală cu substantive depreciative: „ticălos", „împuțit(ă)" cu sensul peiorativ de „mizerabil" (infect, dezagreabil, nesuferit), „rahați", „porc" (peiorativ cu sensul de „om obraznic sau imoral"; aplicat de patru ori), „pui de cățea / fecior de tîrfă" (argotism peiorativ cu sensul de „om ticălos, de nimic", „cățea" este un epitet peiorativ pentru femeia rea), „scârnăvie" (murdărie, sau la figurat „om, lucru fără valoare") ce se poate substitui cu „dobitoc" sau „infect" (cu sens figurat referitor la căldura verii). Considerăm că substantivul „măgar" putea fi înlocuit cu „parșiv", iar „încornorat" cu „dobitoc" sau „ticălos" pentru a reflecta contextul și mesajul[13].

♦ de 22 orise repetă verbul *joder*

Joder (*la teoría siempre se ~e ante la práctica*; *Bastante que han ~ido ya con esa autonomía*; *estos andinos venían ~iendo la paciencia*; *No ~as tanto con tus clásicos alemanes*; *¡Por ese lado nos ~imos!*; *Seguirá ~iendo a sus enemigos*; *salimos ~idos por los cuatro costados*; *¡Los ~ieron a todos!*; *Nos ~imos (...) Ahora sí que nos ~imos*; *¡Nos ~imos!*; *para ~ a los demás*; *no ~as más*;*ése es el que más ~e*; *no ~an*; *Te ~iste*; *son más de veinte años ~iendo la paciencia*; *bastante le ~ió*; *¡No me ~as con Baudelaire!*; *Pues entonces está usted ~ido*; *era capaz de ~ al pinto de la paloma*; *aunque me ~e*)– teoria e de rahat în fața practicii; Destul ne-au regulat cu autonomía lor;muntenii ăștia ne călcau pe bătături; Nu mă mai bate la cap cu clasicii tăi nemți; Aici am pus-o de mămăligă; o să-și batjocorească dușmanii; intrăm în rahat de nu ne mai scoate nimeni; I-au lichidat pe toți; «Am încurcat-o» (...) «Acum chiar c-am încurcat-o»; Am căcat-o!; ca să-i reguleze pe ceilalți; nu ne mai bate la cap; ăsta ne călărește cel mai tare; nu faceți mișto; Ai feștelit-o; de douăzeci de ani le încerci răbdarea; ați tras destul; Nu mă bate la cap cu Baudelaire!; Atunci v-ați ars; e în stare să-l dărîme și pe omul cel mai solid; deși mă rîcîie

[11] DRAE, DAMER, consultate la 14 septembrie 2017; DALI, p. 83b; DSR, p. 174a; DEX 2009, p. 166a ceapă, 268a da; DALR 2007, p. 89b drăcie, 145a la mama dracului; DLRLC, p. 164a drăcie; Vezi nota 8 pentru drac și mă-sa, nota 8 pentru căcat.

[12]DRAE, DAMER, consultate la 13 septembrie 2017; DALI, p. 71b.

[13] DSR, p. 151a; DEX 2009, p. 987b scârnăvie; DALR 2007, p. 194a porc; DLRLC, p. 583a împuțit; Vezi nota 9 pentru cățea și ticălos.

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

Arhipelag XXI Press, Târgu-Mureş

Verbul argotic *joder* înseamnă în primul rând „a face sex", iar expresia *no joda(s)* înseamnă „a nu deranja", „a (nu) necăji", „a (nu) enerva". În America hispanică are și sensul de „a face glume" sau „a-și bate joc" (Ho, ES, Ni, CR, Cu, Ve, Ec, Bo, Py, Ar; Co, Ch, Ur, limbaj popular; vulgarism), de „a răni" sau „a omorî" (Ho, Ni; vulgarism), de „a face rău" sau „a prejudicia pe cineva" (Ho, ES, Ni, Bo, Ch, Ur; limbaj popular și cult). A fost tradus cu o paletă largă de expresii argotice și peiorative prin aplicarea tehnicilor de traducere literală, parafrazare și modelare. Pentru expresia „teoria e de rahat în fața practicii" (de nimic, fără importanță) se poate utiliza și expresia vulgară „se fute". S-au folosit verbe peiorative precum „a regula", colocviale „a călca pe bătătură / a râcâi" (se poate aplica expresia vulgară „a fute la cap"); expresia populară și familiară „a bate la cap" (propunerea noastră este „a freca la cap / icre"), „a o pune de mămăligă" (se poate utiliza expresia argotică „a da de dracu'" – Pe partea asta am dat de dracu'!). Pentru verbul „a batjocori" se putea aplica din nou verbul peiorativ „a regula". În locul expresiei „a intra în rahat" propunem expresia vulgară „a fi în rahat până la / în gât" pentru a reda mai bine sensul expresiei colocviale *por los cuatro costados* (pe toate părțile). S-au aplicat verbele argotice „a o fețeli / a o încurca / a se arde" (propunem expresia vulgară „a o beli"), „a trage" (propunerea noastră este vulgarismul „a regula" – Destul v-au regulat). Pentru verbul „a dărâma" opțiunea noastră este „a fute / a regula" (Era în stare să îi fută / reguleze pe toți), pentru a ne apropia mai mult de sensul locuțiunii substantivale *hasta el pinto de la paloma* – pe toată lumea, toate persoanele (Cu, limbaj popular)[14].

Pe de altă parte, în romanul *Ritualul primăverii* („La consagración de la primavera") am identificat doar cinci cuvinte care au unsprezece sau mai multe apariții pe parcursul textului:

- de 12 apare interjecția *¡caray!*

Caray (*y, ~, para cerciorarse deello*; *pero ¡~!...*; *¡~ de espectáculos para señoritas!*; *pero –¡~!– habría que recordar*; *Más atención, ~*; *¡~! –largó José Antonio*; *y ~;¡~!*; *Déjame dormir ~;¡~! ¡Hasta ahora nadie se ha atrevido a tanto!*; *Pero aquí sí se sentía –¡~!*; *Pero –¡~!– ¡qué accidentado y difícil me fue el camino!*)– și, fir-ar să fie, ca să te convingi de asta; dar, mamă, doamne!...; Al dracului spectacol pentru domnișoare!; dar – ce dracu'! – trebuie să ne amintim; Mai multă atenție, ce dracu'; Ei, să fie! – a exclamat José Antonio; și al dracului să fiu; Fir-ar să fie!; Lasă-mă să dorm, ce dracu'?; Fir-ar să fie! Pînă acum nimeni n-a mers așa departe!; Dar aici se simțea într-adevăr – al dracului!; Dar – fir-ar să fie! – accidentat și greu mi-a fost drumul!

În acest caz avem de-a face cu interjecția eufemistică *caray*, care se utilizează la nivelul limbajului colocvial pentru a exprima mirare, enervare sau supărare. În limba spaniolă din America apare doar cu sensul de „broască țestoasă", *carey* (RD). Prin aplicarea traducerii literale și adaptării culturale s-au utilizat expresii depreciative, înjurături sau imprecații: fir-ar să fie / al dracului / ce dracu' / ei, să fie!. Se puteau utiliza și vulgarismul „ce pizda mă-sii" sau „fir-ar (al dracului) să fie" în loc de *ei, să fie*. La a doua apariție s-a utilizat imprecația din limbajul familiar „la naiba" sau „al naibii" (cu sensul de „grozav, teribil")[15].

- de 14 ori se repetă vulgarismul *puto(a)*

Puto, –a / Celestina (*burguesas ~s y ~s profesionales*; *Historias de ~s y celestinas*; *ser muy ~s*; *¿Qué me metiese a ~?*; *¡ah, ~, ~, ~, mil veces ~!*; *burdeles de cien ~s*; *~s*; *¡Eres una ~! ¡Nada más que una ~! Seré muy ~*) – burgheze tîrfe și tîrfe profesioniste; istorii cu curve și codoașe; sînt foarte curviștine; Să mă fac curvă?; Ah, curvă, curvă, curvă, de-o mie de ori curvă!; bordeluri cu o sută de curve; curve; Ești o curvă! Nu ești decît o curvă? Oi fi eu curvă

Argotismul *puta* (curvă, prostituată, târfă) este peiorativ, vulgar. Substantivul vulgar *puta* și cel din limbajul informal *celestina* (sinonim cu *alcahueta* – femeie care mediază relațiile extraconjugale,

[14] DRAE pentru joder și costado, DAMER pentru joder și pinto, consultate la 1 martie 2018; DSR, p. 525a; GDEA, p. 1272a joder și 1272b jodido; EDI, p. 2457a joder; DEX 2009, p. 910b rahat, 922a râcâi; MDA, p. 169b bate; DALR 2007, p. 104b a o fețeli, 111b a freca la melodie, 113b a fute la cap / icre, 277 a avea necazuri.

[15] Vezi nota 8 pentru drac, fir-ar să fie, naiba; DRAE, DAMER, consultate 14 septembrie 2017; DSR, p. 174b; DALR 2007, p. 89b drăcie, 145a la mama dracului; DLRLC, p. 164a drăcie.

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

proxenetă) au fost traduse literal cu sinonimele peiorative și depreciative „curvă” și „târfă”, respectiv vulgarismul „codoașă”. Puteau fi utilizate și argotismele „parașută” / „fufă” / „pupăză”[16].

❖ de 22 de ori se repetă interjecția *¡(qué) carajo!*

Carajo (*¡~!*; las «jotas» de sus ~s;*¡Al ~!*; *¿A quién ~ se le ocurrió de helar una piscina (...)?*; *no entiende un ~*; *¡~!*; *quién ~*;*¡Al ~ las categorías kantianas! ¡Al ~ la lógica de Hegel!*; *Por fin –¡~!*; *¡Al ~ con la filosofía!*; *Pues, ~, no sabía lo que se perdía*; *¡~! ¡Cómo canta el negro ese!*; *¿Qué ~ te pasa?*; *que fuiste a buscar a casa del ~*;*¡Esto es elevación, ~!*; *¡~! (pensaba la condesa)*; *¡Paga, ~!*; *Que eso, ~, no es para que se baile en un cabaret*; *hay un frío del ~*;*Esto se va al ~*;*Como si a Dios se le importara un ~ la estabilidad del dólar*; *¡Manda tu escuela al ~!*; *irte al ~*;*en casa del ~*;*vete al ~*;*Lo del hotel se fue al ~*;*Y no te dejes agarrar las manos así, ~*;*te vas al ~*;*qué ~ te han enseñado*; *Pero ¡~! una tarjeta postal*; *Vaya con la broma a casa del ~*;*hacer mis maletas e irme al ~*;*lo que vas a ver es del ~*;*¡~! Cuando estaba tirado ahí*; *¡~! ¡Apúrense!*; *¡~! ¡Totalmente parecía que nos estaba dedicado!*; *Pero –¡~!–, taladrándome*)– mama lor!; intensitatea “j”-urilor din *carajos*; La dracu’!; Cui dracului i-a dat prin cap să înghețe o piscină (...)?; nu pricepe nimic; Pe dracu’!; cine dracu’; La dracu’ categoriile kantiene! La dracu’ logica lui Hegel!; În sfîrșit –fir-ar să fie!; La dracu’ cu filozofia!; Păi, fir-ar al dracului, nu știa ce pierde; Mama lui! Cum mai cîntă negrul ăsta!; Ce dracu’ e cu tine?; Dacă te-ai dus să-i cauți la dracu-n praznic; Asta-i *levitație*, ce mama mă-sii!; fir-ar să fie! (gîndea Contesa); Plătește, ce dracu’!; Așa ceva, ce mă-sa, nu se dansează într-un cabaret; e un frig al naibii; Mai multă atenție, ce dracu’; Ca și cum pe Dumnezeu l-ar durea în fund de stabilitatea dolarului; Dă-o dracului de școală!; să te duci dracului; unde și-a-nțărcat dracu’ nevasta; du-te-n mă-ta; Povestea cu hotelul s-a dus dracului; Și nu-l lăsa să-ți strîngă mîinile așa, ce dracu’; du-te dracului; ce dracu’ te-au învățat; Dar ce mă-sa, măcar o carte poștală; Du-te dracului cu bancurile tale cu tot; să-mi fac bagajele și să mă duc la dracu’; Ce-o să vezi e al dracului; Pe dracu’! Cînd eram întins pe jos; Dați-i bătaie, mama dracului!; Maica mă-sii! Ăsta părea chiar pentru noi!; Dar –fir-ar să fie!– mă sfredelește

Substantivul *carajo*, folosit ca insultă sau înjurătură, și exclamația *¡(qué / quién) carajo!* apar în 22 de înregistrări (1, 2, 4, 6, 7, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 28, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38) și au fost traduse literal, prin adapare culturală și transpoziție cu expresii depreciative, imprecații și înjurături care exprimă uimirea, enervarea, supărarea: ce dracu’! (de 4 ori) / pe dracu’! (de 2 ori) / cine dracu’! / cui dracului, mama / maica mă-sii! / mama dracului! / ce mă-sa! (de 2 ori) / mama lor! / mama lui!, fir-ar să fie! (de 3 ori), fir-ar al dracului, al naibii / al dracului. În cea de a doua apariție s-a conservat *carajos* pentru a putea reda mesajul autorului, și anume, pronunția în limba spaniolă a mătușii lui Enrique. Pentru traducerea locuțiunii cubaneze *a casa del carajo* (apare de 3 ori: 15, 25, 32) s-a aplicat traducerea literală, adaptarea culturală și transpoziția în folosirea expresiile argotice „la dracu-n praznic / unde și-a-nțărcat dracu’ nevasta” (de la unde și-a înțărcat dracul copiii;cu sensul de foarte departe) și imprecația „du-te dracului”. Pentru imprecația *du-te dracului* se poate folosi traducerea literală cu expresia populară „la mama dracului” (foarte departe). Pentru locuțiunea și exclamația *al carajo,* care apare de 5 ori (3, 8, 9, 11, 23) s-a aplicat traducerea literală și filtrarea culturală în traducerea cu formula exclamativă de dispreț *la dracu’!* (de 4 ori) și înjurătura *dă-o dracului*. În cazul locuțiunii verbale *irse al carajo*, care are 6 înregistrări (21, 24, 26, 27, 29, 33), s-a folosit traducerea literală cu expresia „a se duce dracului” (de 4 ori) și cea sinonimă „du-te-n mă-ta”. Prin transpoziție și adaptare culturală s-a folosit imprecația „ce dracu’!” pentru care recomandăm înlocuirea cu expresia „Asta se duce dracului”. Locuțiunea *un carajo* are doar două apariții (5, 22) și a fost tradusă prin aplicarea adaptării culturale, echivalenței și schimbului de simbol prin expresia „nu

[16] GDEA, p. 1698c puta și 1699a puto, –ta; DRAE, consultat la 25 februarie 2018; DALI, p. 89b celestina și 343b puto(a); DAELP, p. 131b; DSR, p. 190b; DP, p. 79 parașută, 89 pupăză și 108 traseistă; DALR 2007, p. 298 prostituată; DEX 2009, p. 202b codoș și 887b prostituată; DLR 1939, p. 312b codoș.

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

pricepe nimic" (se poate înlocui cu expresia argotică „n-a prins șpilul") și „l-ar durea în fund" pentru care propun expresia argotică vulgară „a-l durea în cur / șpiț"[17].

❖ de 25 de ori apare verbul *joder*

Joder (*Me ~ían*; *hay dos o tres tendencias, no me ~an*; *la circunstancia es lo que ~e*; *Pero es el que ~e*; *Ya me ~e eso*; *no me lo ~e nadie*; *~e más de la cuenta*; *te ~e la política (...) A mí me ~e tanto como a ti*)– Mă plictiseau; se manifestă două sau trei tendințe, nu mă bate la cap; circumstanța este cea care mă regulează; Păi asta te și deranjează; Mă cam plictisește chestia asta; nu mi-l strică nimeni; întrece măsura cu pisălogeala; te enervează (...) Și pe mine mă enervează ca și pe tine

Pentru verbul argotic *joder*, în contextele acestea de trăiri și simțiri (9 apariții), s-au utilizat echivalența, parafrazarea și schimbarea punctului de vedere în traducerea cu verbele eufemistice „a plictisi" (propunerea noastră este *a fute la cap*), „a deranja" (se putea folosi *a freca la icre*), „a (nu) strica" (propunerea noastră este *nu mi-l fute nimeni*), „a enerva" (se putea utiliza vulgarimul *a scoate din pepeni / sărite* sau *a freca la melodie*), dar și vulgarimele „a regula" sau „a bate la cap"[18].

Joder (*Los~*; *Y cómo ~e*; *tratando de que no lo ~an a uno*; *Se ~ío la humanidad*; *la cuestión es ~ a quien hay que ~*;*pero a mí no me ~es con tus botellas de Mouton-Rotchild*; *los ricos tendremos que ~nos*; *desde el primer momento, ~ía*; *así te vas a parecer a Karsavina, te ~iste*; *te han ~ido toda*; *¡Se ~ió el tren blindado!*; *Vaya usted a ~ a otra parte*; *¡Me ~ieron! –digo. (...) –¡Me ~ieron! ¡Me ~ieron!*) – Scoate la *sictiruri*; ce-ți mai bate capul; încercînd să scapi neregulat; Omenirea s-a căcat pe ea; problema e să călărești pe cine trebuie să călărești; dar pe mine să nu mă prostești cu sticlele de Mouton-Rotchild; bogații o s-o feștelim; din prima clipă, îi călca pe coadă; așa o să semeni cu Karsavina, te-ai ars; te-au stricat de tot; S-a dus dracului trenul blindat!; Fă cu alții bancuri de-astea (elipsă); «M-au ras!» – spun. (...) «M-au ras! M-au ras!»

Vulgarul verb *joder* a fost tradus prin parafrazare, filtrare culturală și echivalare cu o gamă variată de expresii și verbe: „sictir" în limbaj argotic și familiar ca înjurătură trivială, „a bate (la) capul" (se putea folosi expresia argotică „a freca la cap"); sintagma „a scăpa neregulat" (de la verbul oscen „a regula") cu sensul figurat de „a nu fi regulat / futut"; „a se căca" cu sensul de „a fi terminat";„a se sfîrși" (se putea folosi verbul argotic *s-a futut* sau expresia *s-a dus dracului*); „a călări" cu sensul figurat de „a conduce"; „a prosti" care în limbaj familiar înseamnă „a înșela, a induce în eroare" (propunerea noastră este argotismul *a aburi* sau vulgarisul *a mânca căcat*); argotismele peiorative „a o feșteli" și„a se arde" (a da de necaz); „a strica" cu sensul figurat de „a corupe, a nenoroci" (o altă opțiune ar fi argotismul obscen *a se fute*); expresia din limbajul popular și familiar „a călca pe coadă" cu sensul de „a supăra"[19].

❖ de 25 de ori apare *mierda*

Mierda (*¡Qué ~!*; *un antídoto contra la ~*; *cualquier ~*; *Tira toda esa ~ a la basura*; *toda angustia se va a la ~*;*es un ~*;*Y tú comiendo ~*;*es una ~ (...) pero ~ necesaria*; *estaba cubierta de ~*;*está hablando ~s*; *un reaccionario de ~*;*cansado de ~s*; *Soy un ~*;*La ~ nos llegó al cuello*; *se complace en sorber esa ~*;*Esos británicos de ~*;*¡Se acabó esta tiranía de ~!*; *como playa es la gran ~*;*No discutas más ~s*; *pura ~. Y yo puedo andar con locos, pero nunca andaré con ~*;*no se te quita ese sabor a ~*;*esta ~ de terreno*; *Quedó como una ~*)– Ce căcat!; un antidot contra căcatului; orice căcat; Aruncă toate căcaturile astea la gunoi; toată neliniștea metafizică se transformă în rahat; e un rahat; Iar tu, mîncînd căcat; e un căcat (...) dar un căcat necesar; era acoperit de scîrnă; spune căcaturi; un reacționar de căcat; obosit de atîta căcat; Sînt un căcat; Căcatul ne-a ajuns la gură; se complace să mănînce acest căcat; englezii ăștia căcăcioși; S-a terminat cu tirania de căcat!; că plaja e o porcărie; Nu mai discuta

[17] DLRLC, p. 176a–177 duce; DOOM 2, p. 301 fi²; DEX 2009, p. 614b mama; DALR 2007, p. 91b a-l durea în bigă / în cot / în cur / în șpiț, 145a la dracu-n praznic, 261a unde a dus mutu' iapa / și-a înțărcat dracul copiii / și-a pierdut dracul potcoavele, 291 a înțelege; Vezi nota 11 carajo.

[18] DALR 2007, p. 39a a bate la cap, 216b a scoate (pe cineva) din fire / din sărite / din pepeni și 290 a înfuria; Vezi nota 14 joder.

[19] DLRLC, p. 356b călări; DLRLC, p. 605b prosti; DEX 2009, p. 198b coadă, 334b duce și 1014b sictir; MDA, p. 442a coadă; DALR 2007, p. 113b fute, p. 209a regula și 293 a minți; Vezi nota 14 pentru a avea necazuri.

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

căcaturi; doar scursori. Şi eu pot să trăiesc cu nebuni, dar nu în căcat; nu mai scapi de gustul ăsta împuţit; terenul ăsta de căcat; S-a făcut de căcat

Argostimul *mierda* este folosit ca adjectiv calificativ sau ca substantiv depreciativ şi a fost tradus literal şi prin adaptare culturală cu expresia vulgară *a se face de căcat* (ultima apariţie) cu sensul de „a se face de râs", expresia argotică şi obscenă *a mânca căcat* (a şaptea apariţie) cu sensul de „a minţi" şi cu epitetele depreciative *rahat* (de 2 ori; a cincia şi a şasea apariţie) / *căcat(uri)* (peiorativ; folosit de 15 ori) / *căcăcios* (apariţia 17) / *porcărie* (lucruri de proastă calitate, nesemnificative, om de nimic; înregistrarea 19) / *scursură* (folosit ca epitet pentru oameni de nimic, lepădături; apariţia 21) / *scârnă* (apatiţia 10) / *împuţit* (propun *rahat*; apariţia 23). Prima înregistrare este interjecţională şi a fost tradusă literal cu interjecţia *ce căcat!*[20].

Traducerea reprezintă o formă de mediere culturală între două ţări. În cazul de faţă, medierea este mai complexă, întrucât între limba spaniolă din America hispanică şi cea peninsulară, considerată standard, există diferenţe. În ciuda originii latine comună pentru limba spaniolă şi limba română, evoluţia fiecăreia este diferită în cadrul spaţiului geografic determinant, precum şi în ceea ce priveşte influenţa altor limbi: arabă, engleză, franceză în privinţa spaniolei şi turcă, slavă şi geto-dacă pentru limba română. De asemenea, limba spaniolă din America hispanică a avut pe parcursul evoluţiei sale diverse influenţe, cele mai importante fiind ale limbilor indigene întâlnite de colonizatori pe vastul teritoriu descoperit la sfârşitul secolului al XV-lea. Limbile marilor imperii şi civilizaţii de pe noul continent au coexistat cu limba colonizatorilor, până s-a realizat procesul de integrare şi colonizare a populaţiei aborigene. Aşadar, limbi ca *náhuatl* (limbă a Imperiului Aztec, localizată în Mexic şi America Centrală), *arawac* şi *caribe* (limbi din zona insulară), *quechua* (limbă a Imperiului Incaş, răspândită în regiunea andină din Columbia, Ecuador, Perú, Bolivia şi partea de nord a Chile), *maya-quiché* (vorbită în peninsula Yucatán, Guatemala şi Honduras, una dintre limbile Imperiului Mayaş) sau *guaraní* (răspândită pe teritoriul Argentinei, Uruguayului şi Paraguayului) au influenţat limba colonizatorilor, care a preluat şi împrumutat diverse cuvinte sau expresii. Trebuie menţionată şi influenţa limbilor franceză, engleză, portugheză sau patrimoniul african datorat sclavilor (predominant în zona insulară şi cea de coastă a continentului)[21].

În urma analizei efectuate putem observa că s-au folosit diverse combinaţii de două sau mai multe tehnici de traducere în vederea redării sensului corect din textul sursă.

În cazul romanului *Recursul la metodă* s-au folosit combinaţii precum: traducerea literară cu parafrazarea, transpoziţia şi schimbul simbolului; schimbul de simbol cu transpoziţia, parafrazarea şi filtrarea culturală; traducerea literală cu transpoziţia şi schimbul simbolului; schimbul simbolului cu adaptarea culturală şi parafrazarea; traducerea literală alături de adaptare culturală sau filtrarea culturală; filtrarea culturală şi echialenţa; schimbul simbolului şi parafrazarea; parafrazarea cu transpoziţia, adaptarea culturală şi modulaţia; traducerea literală alături de parafrazare şi modelare. Doar în cazul locuţiunii verbale *irse al carajo* s-a aplicat traducerea literală. De altfel, în textul ţintă s-a menţinut acelaşi registru şi s-a redat în majoritatea cazurilor sensul textului sursă, având în vedere specificitatea celor două limbi. Unde am considerat că poate fi îmbunătăţită traducerea am propus altă variantă traductologică.

Pentru romanul *Ritualul primăverii* tehnicile folosite sunt: traducerea literală şi adaptarea culturală (de două ori); adaptarea culturală alături de traducere literară şi transpoziţie (în trei cazuri); traducere literară şi filtrarea culturală; echivalenţa, parafrazarea şi schimbul punctului de vedere; parafrazarea alăturii de filtrare culturală şi echivalenţă. Traducerea literală s-a aplicat doar în cazul argotismului *puta* şi al substantivului din limbajul informal *celestina*. În cazul vulgarismului *carajo*

[20] Vezi nota 10 mierda; DALR 2007, p. 95b a (se) face de baftă / de basm / de cacao / de căcat, 163b a mânca rahat; DEX 2009, p. 996a scursură.

[21] Juan Álvarez Vita, Apuntes y reflexiones sobre los peruanismos en el contexto de la lengua general española, în „Actas del I Congreso Internacional sobre el español y la cultura hispánica en Japón 1, 2 y 3 de octubre de 2013", Publicaciones del Instituto Cervantes de Tokio, Tokio, 2013, pp. 46–47, în format electronic http://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/publicaciones_centros/tokio_2013.htm, consultat la 11 iunie 2017.

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

este un singur caz de conservare atunci când Enrique vorbește despre imitarea pronunției spaniole (madrilene) a mătușii sale: „Le lipsea intensitatea "j"-urilor din ***carajos***, după cum era fals "z"-ul, prea asemănător cu "s" din *cabeza de polla*"[22]. Și în cazul acestui roman, traducerea redă sensul mesajului autorului și s-a păstrat același registru argotic, informal sau colocvial. De asemenea, am menționat altă variantă traductologică în cazurile în care opțiunea folosită poate și optimizată.

Așadar, se poate vedea cum normele gramaticale peninsulare sunt menținute în limba spaniola de peste ocean, chiar dacă acolo a avut o evoluție diferită din cauza influenței limbilor indegene ale marilor Imperii – Incaș, Aztec și Mayaș –, precum și a originii colonizatorilor care erau preponderent din Andaluzia și Extremadura, precum și a imigranților europeni sau a sclavilor negri (în special în zonele de coastă și insulare). Putem observa că atunci când traducem, este dificil de transpus o realitate culturală într-alta, așa încât să fim fideli cititorului prin redarea sensului și mesajului din textul sursă, dar și autorului pentru a nu denatura sau a modifica în vreun fel ceea ce transmite prin textul său. În cazul limbajului licențios, argoului, jargonului munca devine mai dificilă, deoarece știm cu toții faptul că este mai greu să redai în traducere aceste elemente cultural-istorice, specifice fiecărei țări în parte, pentru că nu exsită o echivalență totală de termen pe termen.

ABREVIERI

[22] Ritualul, p. 35.

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

Am – America
An – Anzi
And – Andaluzia
Ant - Antile
Ar – Argentina
Az – Arizona
Bo – Bolivia
Br – Brazilia
C – centru / central(ă)
Ca – California
Can – Insulele Canare (Canarias)
Car – Caraibi
Ch – Chile
Co – Columbia
CR – Costa Rica
Cu – Cuba
E – est
Ec – Ecuador
ES – El Salvador
EU – Statele Unite (Estados Unidos)

Gu – Guatemala
Ho – Honduras
Mad – Madrid
Mi – Michoacán
Mx – Mexic
N – nord
Ni – Nicaragua
NM – Nuevo México
NV – nord-vest
Pa – Panama
Pe – Peru
PR – Puerto Rico
Py – Paraguay
RD – Republica Dominicană
S – sud
SD – Santo Domingo
Ur – Uruguay
V – vest
Ve – Venezuela
Yuc – Peninsula Yucatán

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

SIGLE

DAELP – *Diccionario de argot español y lenguaje popular*, primera edición

DALI – *Diccionario de Argot y del Lenguaje Informal (jergas carcelarias, de la delincuencia, dela mendicidad, del deporte, de la tauromaquia, de la prostitución, sexual, etc. y lenguajes de Germanía y caló o gitano)*

DALR 2007 – *Dicționar de argou al limbii române*, 2007

DAMER – *Diccionario de americanismos*, varianta electronică http://lema.rae.es/damer/

DEX 2009 – *Dicționarul explicativ al limbii române*, 2009

DLC – *Diccionario de la literatura cubana*, 1980

DLR 1939 – *Dicționaru limbii românești (etimologii, înțelesuri, exemple citațiuni, arhaizme, neologizme, provincializme)*, 1939

DLRLC – *Dicționarul limbii romîne literare contemporane*, volumul I A–C (1955), volumul al II-lea D–L (1956), volumul al III-lea M–R (1957), volumul al IV-lea S–Z (1957)

DOOM 2 – *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*

DP – *Dicționar de pușcărie. Limbajul de argou al deținuților din România*

DRAE – *Diccionario de la Real Academia Española*, varianta electronică http://dle.rae.es/

DSLR – *Dicționarul de sinonime al limbii române*, 1982

DSR – *Dicționar spaniol-român*, ediția a II-a, 2010

EDI – *Enciclopedia del idioma. Diccionario histórico y moderno de la lengua española (siglos XII al XX), etimológico, tecnológico, regional e hispanoamericano*, tomo I letras A–CH y tomo II letras D–M

GDEA – *Gran diccionario de uso del español actual*, 2001

MDA – *Micul dicționar academic*, volumul I A–M, ediția a II-a, 2010

MDA 2003 – *Micul dicționar academic*, volumul III I–Pr, 2003

BIBLIOGRAPHY

Texte originale

1. Carpentier, Alejo, *El recurso del método*, ABC, Barcelona, 2004.
2. Carpentier, Alejo, *La consagración de la primavera*, cuarta edición, Siglo Veintiuno de España Editores, Madrid, 1979.

Traduceri

1. Carpentier, Alejo, *Recursul la metodă*, traducere, prefață, tabel cronologic și note de Dan Munteanu, volumul I și II, Editura Minerva, București, 1988.
2. Carpentier, Alejo, *Ritualul primăverii*, traducere și note de Dan Munteanu, Editura Univers, București, 1986.

Lucrări generale – limba spaniolă din America

1. Granda, Germán de, *El español en tres mundos. Retenciones y contactos lingüísticos en América y África*, Secretariado de publicaciones Universidad de Valladolid, Valladolid, 1991.
2. Sala, Marius; Munteanu, Dan; Neagu, Valeria; Șandru–Olteanu, Tudora, *El español de América. Léxico*, tomo I, parte segunda, Publicaciones del Instituto Caro y Cuervo LXI, Bogotá, 1982.

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

3. Vaquero de Ramírez, María, *El español de América I (Pronunciación)* y *II (Morfosintaxis y Léxico)*, Editorial Arco Libros, Madrid, 1998.
4. Zamora Munné, Juan C.; Guitart, Jorge M., *Dialectología hispanoamericana. Teoría, descripción, historia.*, segunda edición revisada, Ediciones del Colegio de España, Salamanca, 1988.

Lucrări despre autor

1. Collard, Patrick, *Cómo leer a Alejo Carpentier*, Ediciones Jucar, Madrid/Gijón, 1991.
2. Giovannini, Arno, *Entre culturas: Los pasos perdidos de Alejo Carpentier*, Peter Lang, Bern, Berlin, Frankfurt am Main, New York, Paris, Wien, 1991.
3. Márquez Rodríguez, Alexis, *La obra narrativa de Alejo Carpentier*, Ediciones de la Biblioteca, Universidad Central de Venezuela, 1970.

Dicționare

1. Academia Republicii Populare Romîne, *Dicționarul limbii romîne literare contemporane*, volumul I A–C, volumul al II-lea D–L, volumul al III-lea M–R, volumul al IV-lea S–Z, Editura Academiei Republicii Populare Romîne, București, 1955–1957.
2. Academia Română, Insititul de Lingivistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Micul dicționar academic*, volumul I A–M, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, 2010.
3. Academia Română, Insititul de Lingivistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Micul dicționar academic*, volumul III I–Pr, Editura Univers Enciclopedic, 2003.
4. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.
5. Asociación de Academias de la Lengua Española, *Diccionario de americanismos*, Santillana, Madrid, 2010, varianta electronică http://lema.rae.es/damer/.
6. Calciu, Alexandru; Samharadze, Zaira, *Dicționar spaniol-român*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Univers Enciclopedic Gold, București, 2010.
7. Coteanu, Ion; Seche, Luiza; Seche, Mircea, *Dicționarul explicativ al limbii române*, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan-Al. Rosetti", Editura Enciclopedic Gold, 2009.
8. *Diccionario de la Real Academia Española*, Edición del Tricentenario, vigesimotercera edición, 2014, varianta electronică http://dle.rae.es/.
9. Instituto de Literatura y Lingüística de la Academia de Ciencias de Cuba, *Diccionario de la literatura cubana*, Editorial Letras cubanas, Ciudad de la Habana, Cuba, 1980.
10. León, Víctor, *Diccionario de argot español y lenguaje popular*, primera edición, Alianza Editorial, Madrid, 1980.
11. Olivera Bravo, José-Luis, *Diccionario de Argot y del Lenguaje Informal (jergas carcelarias, de la delincuencia, de la mendicidad, del deporte, de la tauromaquia, de la prostitución, sexual, etc. y lenguajes de Germanía y caló o gitano)*, R.P.I de Madrid, Propiedad del autor y de sus editores, Made in SUA, Columbia SC, 26 January 2018, ISBN – 9781520508443.
12. Sánchez, Aquilino (editor), *Gran diccionario de uso del español actual*, Sociedad General Española de Librería, Madrid, 2001.
13. Scriban, August, *Dicționaru limbii românești (etimologii, înțelesuri, exemple citațiuni, arhaizme, neologizme, provincializme)*, Institutul de Arte Grafice „Presa Bună", Iași, 1939.

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

14. Seche, Luiza; Seche, Mircea, *Dicționarul de sinonime al limbii române*, Editura Republicii Socialiste România, București, 1982.
15. Țânțaș, Viorel Horea, *Dicționar de pușcărie. Limbajul de argou al deținuților din România*, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2007.
16. Volceanov, George, *Dicționar de argou al limbii române*, Editura Niculescu, București, 2007.

Enciclopedii
1. Alonso, Martín, *Enciclopedia del idioma. Diccionario histórico y moderno de la lengua española (siglos XII al XX), etimológico, tecnológico, regional e hispanoamericano*, tomo I letras A–CH y tomo II letras D–M, Aguilar, Madrid, 1958.

Articole
1. Álvarez Vita, Juan, *Apuntes y reflexiones sobre los peruanismos en el contexto de la lengua general española*, en „Actas del I Congreso Internacional sobre el español y la cultura hispánica en Japón 1, 2 y 3 de octubre de 2013", Publicaciones del Instituto Cervantes de Tokio, Tokio, 2013, pp. 39–53, http://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/publicaciones_centros/tokio_2013.htm, consultat la 11 iunie 2017.

Surse online
1. http://www.cubaliteraria.cu/monografia/grupo_minorista/declaracion.html, consultat la 31 august 2016.

GLOSAR

Cabrón, –a: „I. 1. m. Ve, Ec, Ch; Bo, pop + cult → espon ^ desp; Pe, p.u. Hombre que obtiene beneficios de la prostitución de mujeres. vulg. II. 1. m. Cu. Hombre experimentado y astuto. pop + cult → espon. I. 1. adj. malson. coloq. Dicho de una persona, de un animal o de una cosa: Que hace malas pasadas o resulta molesto. U. t. c. s. Por antífrasis, u. t. en sent. ponder. 2. adj. malson. coloq. Dicho de un hombre: Que padece la infidelidad de su mujer, y en especial si la consiente. U. t. c. s. m. VI. 1. m. y f. Bo. Persona que propicia las relaciones sexuales de otras para obtener algún beneficio. pop + cult → espon." (DRAE); „I. 1. adj/sust. Mx, Ho, ES, Ar, Ur. Referido a persona, que tiene mal carácter. desp. 2. adj. ES, Cu. Referido a persona, irritada, molesta. pop + cult → espon ^ desp. 3. ES, Cu. Referido a persona, poco agraciada. pop + cult → espon. 4. Cu. Referido a cosa, fea o de mala calidad. pop + cult → espon. II. 1. adj. Mx, Gu, Ho, ES, Ni, Pa, PR. Referido a cosa, que produce perjuicio o supone molestia y dificultad. vulg." (DAMER); „1. El o la que consiente o no la infidelidad de su cónyuge. 2. Persona malintencionada o perversa. *Cuidado con ese, que es un cabrón que te la juega a las primeras de cambio*. 3. (adj.) Muy malo, referido a cosa. *¡Vaya tiempo cabrón que hace! Esta huelga cabrona está transformando todos mis planes*." (DALI); „1. VULG Insulto grave contra quien hace o dice algo que causa rabia o irritacion: *¿Por que me hace esto el cabrón, en vez de llamar para decir que llegará tarde?* 2. Persona o cosa que molestan o fastidian, o persona que obra con mala intencion: *Joder, que cabrón el ordenador. Podías ser un poco menos cabrón, –le dijo*." (GDEA)

Carajo: „1. m. malson. miembro viril.; interj. malson. U. para expresar sorpresa, contrariedad, etc. **qué carajo** 1. expr. malson. Denota fuerte negación, decisión, contrariedad, etc." (DRAE); „I. 1. m. Mx, Co. Lugar muy lejano. pop. II. 1. m. Bo, Ch. Persona mala,

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

despreciable. pop + cult → espon." (DAMER); „1. (*inf.*) miembro viril. 2. (*inf.*) Se emplea en expresiones de enfado, fastidio, contradicción, admiración, sorpresa o extrañeza" (DALI)

Caray: „1. interj. eufem. coloq. U. para expresar extrañeza o enfado." (DRAE); „I. 1. RD. carey, tortuga." (DAMER)

Celestina: „1. f. alcahueta (‖ mujer que concierta una relación amorosa). 2. f. irón. Persona que facilita o promueve de manera encubierta contactos con fines políticos, comerciales o de otro tipo." (DRAE); „(*inf.*) Mujer que interviene como mediadora en los amores, generalmente extraconyugales, de un hombre y una mujer (alcahueta)." (DALI); „ l. Personaje femenino de 'La Celestina', la cual se caracteriza por su falta de moralidad, su lenguaje descarado y su visión cínica de la sociedad del siglo XV. 2. (Por asociación con el personaje de 'La Celestina',) Mujer que se dedica o gusta de mediar entre un hombre y una mujer para convencer a esta de que tenga relaciones intimas ton el, o que encubre relaciones íntimas ilícitas o inmorales entre un hombre y una mujer. *P ext,* persona que media entre otras dos con fines diversos, o que encubre relaciones ilícitas de cualquier tipo: *La tenían de celestina: unos le hacían los encargos y ella se los pasaba a sus destinatarios*." (GDEA)

Coño: „1. m. malson. Vulva y vagina del aparato genital femenino. 5. interj. malson. U. para expresar diversos estados de ánimo, especialmente extrañeza o enfado." (DRAE); „I. 1. m. Ve. Individuo, hombre. vulg; pop." (DAMER); „1. (*sex.*) Sexo de la mujer. 2. Usado como interjección puede indicar sorpresa, enfado, admiración, alegría, etc. 3. Se emplea a veces sin valor definido, en especial en frases interrogativas. *¿Qué coño quieres? ¿Quién coño es? ¿Qué coño te ha dicho el jefe?*" (DALI)

Hijo de puta: „1. m. y f. malson. Mala persona. U. c. insulto." (DRAE)

Joder: „I. 1. intr. Ho, ES, Ni, CR, Cu, Ve, Ec, Bo, Py, Ar; Co, Ch, Ur, pop. Bromear o hacer burlas. vulg. 2. Ho, ES, Ni, Cu, Ve, Ec, Py, Ar; Ur, pop.; juv. Divertirse, generalmente en una reunión informal. vulg. II. 1. tr. Ho, Ni. Herir o matar una persona a alguien. vulg. 2. Ho. Reprender, regañar o encarcelar a alguien. III. 1. tr. Ho, ES, Ni, Bo; Ch, Ur, espon. Perjudicar a alguien, especialmente en una transacción o negocio. pop + cult → espon. 2. PR. Derrotar una persona a alguien arrolladoramente. vulg; pop + cult → espon." (DAMER); „1. intr. malson. Practicar el coito. 2. prnl. malson. Aguantarse o fastidiarse. 3. prnl. malson. Estropearse o dañarse. 4. tr. malson. Poseer sexualmente a alguien. 5. tr. malson. Molestar o fastidiar a alguien. U. t. c. intr. 6. tr. malson. Destrozar, arruinar o echar a perder algo. 7. interj. malson. U. para expresar enfado, irritación, asombro, etc." (DRAE); „s. XIV al XX. Practicar el coito. En una inscripción cristiana de 1332-54 se lee la maldición: *fodido sea*. *RFE*, II-120. || 2. CHILE y MÉJ. Molestar, fastidiar, jorobar. || *Estar* JODIDO. Andar de mala suerte.—*No* JODA. No moleste." (EDI)

Mierda: „1. f. malson. excremento (‖ residuos del alimento). 2. f. malson. Suciedad, inmundicia. 3. f. malson. Hecho o situación que repugnan, como la existencia de vicios o delitos. Callar, ocultar, tapar o descubrir la mierda. 4. f. malson. Cosa mal hecha o de mala calidad. Este paraguas es una mierda. 5. m. y f. malson. Persona despreciable. 6. interj. malson. Expresa contrariedad o indignación." (DRAE); „8. Persona cobarde o pusilánime. 9. Excremento humano. 10. Cosa mal hecha o acabada o de escaso valor. *El coche de segunda mano que ha comprado es una mierda*." (DALI)

Puto, –a: „1. adj. malson. U. como calificación denigratoria. *Me quedé en la puta calle*. 2. adj. malson. U. c. antífrasis, para ponderar. *Ha vuelto a ganar. ¡Qué puta suerte tiene!* 3. adj. malson. U. para enfatizar la ausencia o la escasez de algo. *No tengo un puto duro*. 4. m. y f. malson. prostituto. 5. m. malson. sodomita (‖ que practica la sodomía)." (DRAE); „3. (*inf. pey.*) Persona malvada o malintencionada. 4. (*inf.*) Se emplea con el sentido de maldito o insignificante antepuesto a un sustantivo. *En esta fábrica nunca te dan una puta prima de más. Ni un puto duro tengo para ir de vacaciones*." (DALI); „I. *adj* 1. VULG Que

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)

es despreciable, malo o fastidioso: *Está obsesionado con el puto artículo. Vivimos en este puto clima. En tu puta vida jugaste al fútbol*. 2. Se aplica para enfatizar el matiz despectivo de aquello a lo que califica: *Me he quedado sin un puto duro. No circulaba un puto coche por allí. No le hagan ni puto caso*. 3. FIG Se aplica a la persona astuta o taimada." (GDEA); „I. 1. adj. Gu, Ho, ES, Bo. Referido a persona o cosa, simple. vulg. ◆ mero; puro." (DAMER)

BDD-V4867 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:29 UTC)